

LA TOSCA

MOIÀ d'ahir a avui

Records
històrics
d'uns quants
moianesos

L'ESPERANTO A MOIÀ

per Anna Maria Molera i Urgellés

L'any 1889, a Varsòvia, va sortir a la llum el llibre de 40 pàgines *Llengua internacional*, signat per Doctor Esperanto, pseudònim de Llàtzer Lluís Zamenhof. A Moià, hi arribava en 1937, quan Josep Solà, Ramon Oller i Ramon Molera, llavors vailets de tretze anys començaren, amb l'ajuda d'una gramàtica, a estudiar l'Esperanto. Molt aviat tingueren correspondència amb l'estranger, reberen diferents revistes i se'ls presentà l'oportunitat de comprovar l'eficàcia del coneixement de la llengua auxiliar, ja que entre el ferits de les Brigades Internacionals que es trobaven a l'Hospital dels Escolapis hi havia algun esperantista.

L'any 1938, no sols ensenyaren l'Esperanto a Moià; també ho feren, per correspondència, a unes noies de Navàs, un noi de Cardona, etc.

En el *Jarlibro* (llibre de l'any) de 1939 de la Lliga Esperantista Internacional trobem Ramon Molera com a delegat a Moià, Josep Solà com a vice-delegat i Ramon Oller com a delegat de secció. Aquest any, la solidaritat dels esperantistas es féu palesa en rebre paquets d'aliments dels seus corresponsals, principalment dels holandesos.

En els primers anys de postguerra continuaren donant classes i mantenint correspondència, però no és fins al juny de 1951 que poden començar a desenvolupar llur tasca de delegats de la U.E.A. (Associació Universal d'Esperanto) en rebre, al Poble Nou, un autocar d'esperantistes italians.

Pel juliol del mateix any, se celebrà a Terrassa el XXII Congrés Espanyol d'Esperanto (l'anterior havia tingut lloc a Barcelona en 1936). Josep Solà, Manel Vives, Ramon Molera i Antònia Urgellés hi prengueren part i en tornaren tan entusiasmats que es fundà l'Esperanto-Grupo Moià i començà el primer curs per a nois al local de "La Tosca", i un programa setmanal a Ràdio Moià amb el títol «El mundo es un pueblo».

L'any 1952, Ramon Molera fundà els Cursos d'Esperanto per Correspondència de la Federació Espanyola d'Esperanto. El primer títol de «esperantista capaç» (*Kapablan esperantisto*) va ser expedit a l'alumne número 1, per antiguitat, Josep Maria Fontcuberta i Armadans, en aquell temps resident a les Borges Blanques. La data és del 2 de gener de 1953.

Durant el mes de maig, també de l'any 1952, se celebrà a Barcelona el XXXV Congrés Eucarístic Internacional. Entre els actes programats, hi havia diferents reunions esperantistes, en les quals el nostre grup prengué part.

El 14 de juny, arribava a Moià la senyora Ton Quastenit, d'Holanda, que visità detingudament el nostre poble i tingué una animada xerrada amb alumnes que acabaven el primer curs d'esperanto.

Manel Vives, Antònia Urgellés i Ramon Molera participaren en el XIII Congrés Nacional i saludaren els assistents en nom del grup.

Durant els dies de la festa major, i en el local de "La Tosca", s'inaugurà l'exposició «El mundo es un pueblo», amb un èxit sense precedents.

La notícia sortí publicada en totes les revistes esperantistes, i el nom de Moià ressonà arreu del món. Un bon nombre d'esperantistes de la província visitaren l'exposició el

dia 24 d'agost.

El curs 1952-53 començà amb una quinzena de nois al local de "La Tosca", unes dotze noies a la "Cultura" i deu noies al taller de modisteria Solà. El dia 30 de maig hi hagué una *letervespero* (festa per a repartir la correspondència rebuda). A les nou del vespre, Ramon Molera obrí l'acte. Hi hagué declamacions en esperanto a càrrec de Carme Fonts, Maria Rosa Monsech, Pere Trullà, Manel Alsina i Pere Cantó. L'hoste d'honor, l'hongarès Alexander Kassai, pronuncià unes paraules i la festa es tancà amb un amical brindis amb xampany Verda Stelo.

El 28 de juny, el matrimoni Levi de Kalmar i els seus dos fills, de Suècia, visità Moià. Membres del grup els acompanyaren a visitar la nostra vila.

Amb motiu de l'exposició filatèlica organitzada pel Círculo Filatélico i Numismático de Barcelona, la secció filatèlica d'Esperanto-Grupo Moià hi presentà quatre quadres amb material esperantista i guanyà el quart premi.

En el congrés Nacional de Bilbao, Pere Trullà hi féu una salutació en nom del grup. Ramon Molera la va fer a Como, amb motiu del XXIV Congrés Italià d'Esperanto.

La festa de fi de curs de l'any 1954 se celebrà el dia 6 de juny, al local de "La Tosca". Hi prengueren part uns cinquanta alumnes. Ramon Molera obrí la festa. Rosina Armengol, Núria Fonts, Pere Trullà, Joan Galindo, Antoni Vinyas, Joan Vilardell (aquests tres darrers, de Sant Feliu de Codines), Marciana Monsech, Manel Alsina i Pere Cantó presentaren uns acudits escenificats. Josep Armadans presentà un concurs. El Grup d'harmòniques del G.E.M., compost per Ramon Oller, Joan Surroca, Antoni Capell, Salvador Pascual i Josep Parés, interpretaren diferents peces musicals. Es lliurà un diploma al senyor Joan Puigvert, de Calella, per haver acabat brillantment el curs d'esperanto per correspondència. El senyor Herman Gransch, de Colònia, hoste d'honor, va parlar del seu país i contestà totes les preguntes que li foren dirigides pels assistents. Josep Solà llegí les cartes de salutació rebudes, distribuí la correspondència i llegí la memòria anyal de l'Esperanto-Grupo Moià. No hi va faltar el xampany Verda Stelo. I els esperantistes de Sant Feliu van venir acompanyats del seu mestre, Nicomedes Ullar, i la seva esposa, Maria Lenker, austríaca (matrimoni esperantista).

El 27 de juny, el grup prenia part, a Sabadell, en un homenatge al P. Marc Lloró, Sh. P., introductor de l'esperanto en aquella ciutat. I el 23 de juliol, un bon nombre de membres del grup participà en el XV Congrés Nacional, a Saragossa. En fou una nota destacada la presència d'un esperantista guineà.

L'any 1955, cartes i revistes dels cinc continents continuaven arribant a Moià. Membres i familiars del Lingua Club de Manresa, secció esperantista, ens visiten. El 5 de juny, festa de fi de curs. De bon matí, comencen a arribar esperantistes de diferents pobles de la província. El moment més espectacular és quan arriben quatre autocars d'esperantistes. Més de dues-centes persones, procedents de Barcelona, Terrassa, Sabadell, Manresa, Vic, Santa Coloma de Gramenet, Manlleu, Taradell, Sant Feliu de Codines, etc., ens van acompanyar durant la festa, que comença a dos quarts d'una del migdia, al Gran Hotel, amb una salutació d'en Ramon Molera i la interpretació d'una peça musical per l'orquestra Stelo, de Moià. Rosina Armengol va recitar la bonica poesia *La Vojo* ("El camí"). Enric Oliveras va cantar, en esperanto, "Muntanyes del Canigó". Núria Fonts declamà l'himne esperantista traduït al català. El poeta i raspode Francesc Vilà, de Barcelona, recità unes boniques poesies en català, castellà i esperanto.

L'esperantista holandès Trus Durencamp saludà en nom de l'Associació Esperantista Catòlica Internacional. Marià Solà, eminent esperantista terrassenc, va fer un brillant parlament. Josep Solà repartí la correspondència i, com a tancament de l'acte, l'orquestra Verda Stelo interpretà l'himne *La Espero*.

El Congrés Nacional se celebra a Gijón, i el grup d'esperantistes moianesos que hi assisteix és el grup de tot Espanya amb més representació.

Des de Moià, es comença a reorganitzar la "Tutmonda Esperanto Junular-organizo", organització mundial juvenil d'esperanto a Espanya.

L'any 1956 es convoca un concurs de dibuixos per a obtenir l'emblema del grup. S'hi presenten vint-i-set treballs i obtenen els sis primers llocs els presentants per Emili Dalmau i Girabal, Ramon Arisa i Franquesa, Josep Dalmau i Girabal, Josep Tria i Tria, Valentí Burdó i Oller i Rosa Maria Rosich i Prat.

El 9 de juny se celebra la fi de curs al Gran Hotel. L'alemany W. O. Schmalzried n'és l'hoste d'honor. Trenta-cinc esperantistes del grup s'adrecen al batlle demanant que Moià doni el nom de Zamenhof a un dels seus carrers. Es comencen, a nivell de grup, unes partides d'escacs amb grups de diferents països.

Del 24 al 29 de juliol, unes sis-centes persones es reuneixen, a Barcelona, per tal de prendre part en el XVII Congrés Nacional; una trentena eren moianeses.

Aquest mateix any, 1956, el Ministerio de Educación y Ciencia oficialitzava els Cursos d'Esperanto per Correspondència i els donava el número 68. Ramon Molera constava com a director i Francesc Parareda, com a professor.

Durant vint-i-set anys, i des de Moià, s'ensenyà l'idioma internacional a milers de persones de Catalunya, de la resta d'Espanya i dels països de parla espanyola.

Del 15 al 22 d'agost, a la Biblioteca de "la Caixa", hi hagué una exposició de més de set-cents dibuixos fets per nens i nenes de vint-i-cinc països diferents. Els dibuixos, els havia recollits l'esperantista barceloní Jaume Montfort.

L'any 1957, el grup col·laborà en la restauració del moviment esperantista a Catalunya instituint una reunió anual, la "Barcelona Esperantista Renkontigo". Aquest any es fa a Sabadell i el grup moianès aprofita aquesta trobada per a fer la seva festa de fi de curs. La revista esperantista "Grajnoj en vento" del mes de juliol publica un article sobre Moià escrit per les alumnes de la Cultura. Aquesta revista la rebien tots els grups del món.

Amb motiu del XVIII Congrés Nacional, tretze moianesos visiten Madrid, i Ramon Molera, en nom de *Esperanto Grupo Moià*, saluda els assistents en el XLII Congrés Universal celebrat a Marsella.

El 25 de setembre, ràdio Vic comença a emetre un curs pràctic de l'idioma auxiliar, curs que consta de vint lliçons i és gravat per components del grup moianès i patrocinat pels Cursos per Correspondència.

La reunió provincial de 1958 es fa a Manresa, i el grup moianès hi fa coincidir la seva fi de curs.

Durant aquest any, Joan Codina i Josep Maria Terradellas participen en unes partides d'escacs. Joan Codina, amb escaquistes de França, Estats Units, Txecoslovàquia, Hongria, Polònia i Dinamarca. Josep Maria Terradellas, amb escaquistes de França, Gran Bretanya, Suècia, Canadà, Alemanya i Txecoslovàquia.

Aquest mateix any, Ramon Molera és elegit *ĉef-delegito* de U.E.A. (delegat en cap

de l'Associació Universal d'Esperanto, amb seu a Rotterdam).

Som en el 1959. La festa de fi de curs es fa el 6 de juny: diapositives sobre Alemanya, poesies (en esperanto) a càrrec de Jaume i Anna Maria Molera, concursos i distribució de postals.

La tercera trobada provincial es fa a Vilafranca del Penedès, on s'inaugura el carrer de Zamenhof. El grup hi assisteix, com també assisteix a la inauguració de la plaça del doctor Zamenhof, a Terrassa, i del carrer de Zamenhof, a Sabadell. Igualment, un carrer de Moià rep el nom de Zamenhof; més tard, passarà a ser carrer de l'Esperanto. Arreu del món s'inauguren carrers i places i se celebra el centenari del naixement de Zamenhof.

Moià rep la visita de la família Matasin, de Sidney (Austràlia), del matrimoni Hibon, de Gran Bretanya, d'un matrimoni alemany i del senyor Clemens Lamby, de Mülheim (Alemanya), que donà una interessant conferència a la Biblioteca sobre el seu país.

El XXX Congrés Italià d'Esperanto se celebra a Florència i Ramon Molera fou un dels quinze representants estrangers que saludaren els esperantistes italians.

Els cursos per correspondència van endavant, ja els segueixen 250 alumnes. Es publiquen regularment anuncis en revistes nacionals. Durant els set anys, s'havien enviat 12.000 cartes i 2.000 postals.

El 31 d'octubre s'inaugura el curs 1959-60 amb una conferència sobre "Itàlia, art i natura" a càrrec de Ramon Molera.

Les conferències d'esperantistes que visitaven Moià sovintejaven. Així, l'any 1960 hi va haver les de F.V. Taylor, d'Albury (Austràlia), sobre el seu país, feta en esperanto i amb traducció simultània al català, i la de Charles Elliot, de Gran Bretanya, que ens va visitar pel juny i pel novembre i va parlar dels seus viatges per Europa.

Cinquanta membres del grup prenen part en la festa de fi de curs; i quatre membres assisteixen al XXI Congrés Nacional, a Pontevedra. Continuen els campionats d'escacs per correspondència i Francesc Parareda és elegit delegat de H.E.J.S. (Secció Juvenil Espanyola d'Esperanto).

Cal esmentar una mostra artístic-musical presentada per Ramon Molera: una col·lecció quasi única de música folklòrica de trenta països recollida gràcies a la llengua internacional.

El 1961 comença amb la visita del doctor J. Hamwai, de Nova Zelanda, de René Llech-Walter, de Perpinyà, president de la Federació Francesa d'esperanto, i de Yutaka Waseda, del Japó. Tots donaren conferències.

El Congrés Nacional tingué lloc a Mallorca i hi participaren dotze moianesos.

Per commemorar el 102 aniversari del naixement de Zamenhof, un bon nombre de moianesos es traslladen a Barcelona, on assisteixen al descobriment d'una placa commemorativa i a la representació, en esperanto, de l'obra *Terra baixa*, de Guimerà.

Estefan Maul, d'Alemanya, la família Woesink, d'Holanda, i la senyora Ton Quastenit, aquesta per segona vegada, visiten Moià, dins l'any 1962. I Ramon Molera i la seva esposa viatgen a Suïssa, on, com a president d'Esperanto-Grupo Moià, Ramon Molera dóna conferències a Berna, Ginebra i Zuric. Francesc Parareda és nomenat secretari de H.E.J.S. i el Congrés Nacional es fa a Valladolid.

Ramon Molera crea una oficina d'informació, dins d'Esperanto-Grupo Moià, des d'on s'envien mensualment circulars a tots els mitjans de comunicació d'Espanya.

Durant aquest any, es publicaren 205 articles en diaris i revistes, sobre l'Esperanto, i 25 emissores de ràdio en donaren informació.

En el curs del 1963, hi prengueren part divuit nois, al local de "La Tosca", i dues noies, al de la Cultura. Un bon nombre d'ells assisteixen a la trobada anyal, feta a Igualada. El XXIV Congrés Nacional es fa a Tarragona; en destaca la missa en esperanto oficiada a la catedral per l'arquebisbe Arriba i Castro, i el sermó, també en esperanto, pronunciat pel P. Josep Maria Claramunt.

Ramon Molera i la seva esposa visiten Alemanya i els Països Escandinaus i fan conferències als grups de Hannover, Hamburg, Malmö, Linköping, Stockholm, Oslo i Aarkus. De tornada, expliquen les seves vivències en una conferència amb diapositives.

L'oficina d'informació va enviar 14.000 fulls informatius, 5.000 prospectes i 1.000 pasquins.

L'any 1964 es fa coincidir la festa de fi de curs amb la sisena trobada provincial, feta a Vilanova i la Geltrú. Ramon Molera hi proposà de fer unes revistes parlades, amb cintes magnetofòniques, i intercanviar-les entre els grups nacionals i internacionals. I també l'adopció de grups d'Àsia i d'Àfrica per tal d'ajudar-los enviant-los llibres i revistes.

El Congrés Nacional se celebrà a València. Ramon Molera hi prengué part activa traduint a l'esperanto els actes que es feien en castellà. R.J. Milligan, de Gran Bretanya, i el grup esperantista de Vilanova i la Geltrú, amb el seu mestre, el pare escolapi Josep Maria Claramunt, visiten Moià.

La setena trobada provincial, any 1965, es fa a Molins de Rei i hi assisteix un destacat nombre de membres del grup moianès.

La vuitena trobada, any 1966, es fa a Sant Feliu de Codines: missa en esperanto, inauguració d'un carrer amb el nom de Zamenhof i conferència de Ramon Molera sobre el Congrés Universal de Budapest, a què assistiren 6.000 persones de cinquanta països. El grup de Moià s'adhereix a l'homenatge pòstum a Delfí Dalmau, que tingué lloc a la seu dels amics de la Unesco, a Barcelona.

L'any 1967, amb motiu dels cinquanta anys de la mort de Zamenhof, Ramon Molera féu una conferència al Club d'Amics de la Unesco. Els membres del grup viatgen a Saragossa, on té lloc el Congrés Nacional, i a Ripollet, on se celebra la novena trobada provincial.

El curs 1968-69 comença amb uns quaranta-nou alumnes. El Congrés Universal de 1968 es fa a Madrid (recordem que el de 1909 es va fer a Barcelona) i hi assisteix una nodrida representació del nostre grup. Ramon Molera fa una xerrada a Sant Pau d'Ordal, en la trobada dels esperantistes de la província, i dóna una conferència a Munic, dins els actes del XLVI Congrés Alemany d'Esperanto.

La trobada provincial de 1969 es fa a les Fonts de Terrassa, on s'inaugura el carrer Esperanto. Ramon Molera dirigeix unes paraules als assistents. En la festa de fi de curs, es reparteixen dues-centes cartes i postals rebudes dels cinc continents.

L'any 1970, Ramon Molera comença a reunir revistes i llibres escrits en la llengua internacional. D'aquesta manera s'iniciava una col·lecció privada que arribaria a estar entre les deu primeres del món.

El Congrés Italià d'Esperanto d'aquest any se celebrà a bord del vaixell "Caribia". Esperanto-Grupo Moià, per boca del seu president, els donà la benvinguda, a Barcelo-

na. La trobada provincial es féu a Manlleu.

L'any 1971, el grup moianès pren part en la trobada provincial celebrada a Sant Cugat del Vallès. A Vic renoven el grup i demanen al nostre que prengui part en els actes de fi de curs. Ramon Molera hi fa una xerrada.

Es participa en el XXXI Congrés Nacional, a Alacant. Ramon Molera hi fa una salutació com a delegat en cap d'U.E.A., president d'Esperanto-Grupo Moià i director dels cursos per correspondència. El grup s'adhereix a l'homenatge al matrimoni (internacional) Criach; ella, Pepita, de Sabadell; i ell, dels països nòrdics.

El mes de març de 1972, el grup pren part en un homenatge a l'esperantista S. Chaler, a Terrassa. El matrimoni Kendzia, de Varsòvia, i dos amics seus, ens visiten i ens ofereixen una xerrada sobre llur país. Són acompanyats a visitar Montserrat i Barcelona. També ens visiten els matrimonis Amouroux, de Perpinyà, i el matrimoni Guillaume, també francès.

El XXXII Congrés Nacional es fa a Vigo, i la trobada provincial, a Riells del Fai. Ramon Molera hi saluda els assistents.

L'any 1973, Ramon Molera renuncia al càrrec de delegat en cap d'U.E.A. i a les representacions de diverses revistes esperantistes: "Oomoto", "Heroldo", "Scienca Renuo"... per tal de poder dedicar-se de ple a la col·lecció de revistes. Es participa en la trobada provincial, a Cervera.

El XXVI Congrés Internacional de Ferroviaris Esperantistes se celebra a Tarragona, en 1974. Ramon Molera hi pren part, com també participa en el Congrés Nacional, celebrat a Valladolid, i en diferents reunions sobre la marxa dels cursos per correspondència.

El Congrés Nacional de l'any 1975 es fa a Lleida. La trobada provincial, a Girona, on Ramon Molera és convidat a dictar una conferència.

Alguns membres del grup prenen part en el Congrés de Vigo, l'any 1976. La trobada té lloc a Valls. I Ramon Molera assisteix, a Sabadell, a una reunió de representants de grups esperantistes de Catalunya i Balears.

L'any 1977, el Congrés es fa a Sabadell i la trobada, a Cornellà. En aquesta darrera ciutat, Esperanto-Grupo Moià fou guardonat amb una placa per ser un dels grups més actius de Catalunya. Ramon Molera assistí al Congrés Universal de Reykjavík.

La trobada de l'any 1978, la vintena, se celebrà a Tortosa. El grup hi fou present.

Com a president d'Esperanto-Grupo Moià, Ramon Molera és convidat a Dinamarca per tal de fer una sèrie de conferències als grups de Naestved, Copenhague, Aarhus, Odense, Oder, Fredericia i As Vig, un poblet on es feia un curs d'esperanto amb quaranta alumnes. Aquestes conferències eren il·lustrades amb unes diapositives que presentaven, en primer lloc, l'Esperanto-Grupo Moià i unes vistes de la nostra vila; després, un interessant recorregut que passava per Montserrat, Barcelona, Poblet, Granada, Segòvia, etc. Acabaven amb la projecció d'una vista general de Moià.

Aquest mateix any, 1978, sortia a la llum el primer número de la revista "Kolektado", feta per Ramon Molera i tota en esperanto, especialment dedicada a bibliografia. Era un important recull enciclopèdic de tot el que s'havia publicat i es publicava en la llengua internacional. S'imprimia a Moià i s'enviava a tot el món.

El 1979 ens porta la visita d'un noruec i, per segona vegada, la del matrimoni Kendzia, de Varsòvia. La trobada es fa a Rubí i hi assisteixen membres del grup.

L'any 1980, Ramon Molera guanya el primer premi en un concurs de Ràdio Polònia (secció d'esperanto), i té l'ocasió de donar a conèixer Mojà en diferents grups polonesos. Els esperantistes de la província es troben a Vilanova i la Geltrú.

En 1981, Mojà acull la vint-i-tresena trobada i la vint-i-unena edició dels Jocs Florals Internacionals. El dissabte dia 26 de setembre s'inaugura, a la Casa de Cultura de "la Caixa", una exposició de dibuixos infantils de tot el món i una altra sobre l'ús de l'esperanto per a donar a conèixer a l'estranger la llengua i la cultura catalanes. Després de la inauguració, el senyor Petro Nuez va donar la primera lliçó d'esperanto pel mètode directe. Més de cent persones hi prengueren part.

El diumenge al matí, el P. Manuel Casanoves, claretià, oficià una missa en esperanto a l'església parroquial. A la Casa de Cultura fou interpretada una obra teatral, en esperanto, pel grup francès La Krizalido. Acte seguit, els participants foren rebuts a l'ajuntament pel batlle de Mojà, Sebastià Ubasart, que va saludar-los amb unes eloqüents paraules. El P. Casanoves donà les gràcies al poble de Mojà per la seva hospitalitat i li féu lliurament de *La Kataluna Antologio*, signant després en el llibre d'honor com a representant de l'Associació Catalana d'Esperanto.

De nou a la Casa de Cultura, es procedí a l'obertura dels Jocs Florals Internacionals. Presidiren la festa: com a president, el P. Casanoves, i, com a secretari, Grabiell Mora i Arana. En la taula d'honor, el batlle de Mojà; la presidenta de la Federació Espanyola d'Esperanto, R. Urueña, de Valladolid; Ada Fighiera-Sikorska, redactora de la revista "Heroldo", i Agustí Grau, conseller de Cultura de l'Ajuntament de Mojà. La viola va ser adjudicada al noruec Johan Hammond; el segon premi, al maltès Carmal Mallia. El primer premi de prosa original, a l'israelià J. Komen-Cedek, i el segon, a la búlgara L. Bajagieva. En la branca de traducció, fou premiat el sabadellenc Llibert Puig. La reina dels Jocs fou la senyoreta Diana Puig.

A la tarda, Ramon Molera pronuncià una conferència sobre el Brasil, país que havia visitat, junt amb la seva esposa, amb motiu del Congrés Universal, i en el qual actuà de traductor designat per U.E.A. Més endavant va ser elegit president de Universala Ligo.

Els dibuixos infantils recollits viatjaren cap a altres grups catalans, i el diari "Sabadell" en féu un extens comentari.

L'any 1982 visiten Mojà l'hongarès Àrpád Mátthe amb la seva família i el polonès Gabrowski.

L'any 1983 va morir Ramon Molera. Com a homenatge a l'esperantista moianès, Barcelona Esperanto Centro convocà un concurs literari internacional els treballs premiats del qual foren recollits en un llibre titular *La Mirinda Libro* ("El llibre meravellós"), que es presentà a Barcelona el mes d'octubre.

El 25 de novembre, Esperanto-Grupo Mojà retia homenatge al seu fundador. Assistí a l'acte una nodrida representació d'esperantistes de la província. Després d'un paraules del Sr. Salvador Aragay, actuà l'Esbart Dansaire de Mojà i sis alumnes d'EGB recitaren la poesia *La Vojo* ("El camí"). En Josep Solà explicà les seves vivències com a amic de Ramon Molera i llurs primers contactes amb l'esperanto. Després d'una actuació del Cor Parroquial de Mojà, el Sr. Aragay presentà *La Mirinda Libro*. Clogueren l'acte Josep Montràs, batlle de la vila i antic alumne d'Esperanto-Grupo Mojà, i el Cor Parroquial, que interpretà l'himne esperantista "La Espero". Cal dir que la sala estava adornada amb una exposició-recordatori dels fets més destacables de l'esperantista

R. Molera.

Aquest mateix any, la Generalitat de Catalunya aprovava l'Associació Catalana d'Esperanto; i celebrà el XIX Congrés Català, a Sabadell (el XVIII s'havia celebrat en 1936), amb representació moianesa. I ens visità L. Koleva, de Bulgària.

En 1984 es va prendre part en el Congrés Català d'Olot.

L'any 1985, es concedí a la Sra. Antònia Urgellés el premi "Klara Silberník", guardó que s'atorga a les esposes dels esperantistes. Els cursos d'esperanto per correspondència continuaven i, durant els cursos 1985-86 i 1986-87, uns seixanta nois i noies conegueren la llengua internacional en els Tallers de l'Escola Pia.

En 1986, Esperanto-Grupo Moià i el C.P. Ramona Calvet, de Castellterçol, organitzaren un concurs de dibuixos infantils a nivell mundial. Es reberen prop de quatre-cents dibuixos de vint països.

Esperanto-Gupo Moià tenia vint alumnes l'any 1988. Per l'agost, s'inaugurà una exposició, a la Casa de Cultura de "la Caixa", per a donar a conèixer la vida del grup durant els trenta-sis anys d'existència.

A Moià, i gràcies a l'esforç de Ramon Molera, es troba una de les deu primeres biblioteques del món esperantista, amb uns 3000 llibres, 1500 títols diferents de revistes amb 7000 col·leccions, de les quals 3800 són completes, tot degudament catalogat. Actualment, E. G. M. col·labora en la confecció d'una bibliografia mundial de revistes esperantistes.

Festa de final de curs dels esperantistes moianesos (any 1954)